

InterConf
Scientific Publishing Center

INTERNATIONAL FORUM: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS

Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference

MELBOURNE, AUSTRALIA

16-18.01.2020

MELBOURNE
2020

Розгон Ольга Володимирівна

<https://orcid.org/0000-0001-6739-3927>

кандидат юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку

Національної академії правових наук України, Україна

ФІЗИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ

***Анотація.** Серед суб'єктів трансферу технологій виокремлюють фізичних особи, що безпосередньо беруть участь у створенні, трансфері та застосуванні технологій та/або їх складових, надають необхідні для цього інформаційні, фінансові та інші послуги на всіх стадіях просування технологій та/або їх складових на ринок. Автором робиться висновок, що фізичними особами як суб'єктами трансферу технологій можуть бути як фізична особа — підприємець, так і фізична особа, яка виступає як автор об'єкта трансферу технологій, патентний повірений тощо.*

***Ключові слова:** фізична особа, фізична особа — підприємець, трансфер технологій, автор об'єкта трансферу технологій, патентний повірений.*

Стаття 1 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» вказує на можливість укладення договору про трансфер технологій.

Серед суб'єктів інституційного забезпечення інноваційної та інвестиційної діяльності в Україні виділяють господарюючих суб'єктів інвестиційної та інноваційної діяльності. Чи можуть ними бути фізичні особи? Безумовно.

Відповідно до п. 3 ст. 3 досліджуваного Закону суб'єктами трансферу технологій є фізичні особи, що безпосередньо беруть участь у створенні, трансфері та застосуванні технологій та/або їх складових, надають необхідні

для цього інформаційні, фінансові та інші послуги на всіх стадіях просування технологій та/або їх складових на ринок.

Згідно зі ст. 24 ЦК України, фізична особа — це людина. Для реалізації своїх прав вона має бути дієздатною (ст. 30 ЦК України).

У ст. 3 Закону України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» фізична особа характеризується через зазначення видів діяльності, зокрема, як та, що «бере участь у створенні, трансфері та застосуванні технології, надає необхідні послуги».

Отже, фізична особа може здійснювати систематичну, самостійну діяльність.

У більшості випадків слова «здійснення» та «реалізація» є тотожними і використовуються як синоніми.

При спробі надання визначення поняттям «здійснення» та «реалізація» в літературі можна побачити таке: «здійснення — це реалізація», а «реалізація — це здійснення». Але слід наголосити, що в юриспруденції ці поняття *не можна вважати синонімами*, хоча їх етимологічна природа та лексичне значення є дуже схожими. Згідно з довідковою літературою: «здійснити» — це привести у виконання, втілити у дійсність [1, с. 465, 671]; «реалізувати» — здійснити, виконати [2, с. 88]. Буквально слово «реалізація» означає уречевлення [3, с. 98].

Деякі вчені до форм реалізації права відносять ще одну, особливу — застосування права [4, с. 223]. Одні науковці розуміють «застосування права» як завершальну стадію реалізації права [5, с. 254]. Інші — як організаційно-юридичну діяльність компетентних органів із метою створення умов, необхідних для реалізації суб'єктами норм права [6, с. 184].

Однак слід зауважити, що виконання належить суто до обов'язків. Дотримання — до заборон. Здійснення — до прав. Застосування виражається в розгляді або вирішенні тих чи інших ситуацій, винесенні індивідуального правового акта або рішення у справі, отже здійснення — це один з елементів реалізації права [7, с. 23–24].

Отже, термінами «здійснення» та «реалізація» позначається схоже визначення, що вказує на їх близьку природу.

Реалізацію права в найзагальнішому розумінні слід розглядати як втілення в життя юридичних норм (конституційних, цивільних, адміністративних, кримінальних тощо) суб'єктами права. Реалізація права має складний механізм уособлення юридичних норм, а також має форми реалізації: дотримання, виконання, використання та особливу форму — застосування. Поняття «здійснення права» є певною складовою частиною самої «реалізації права», під якою слід розуміти виконання уповноваженою особою всіх або окремих можливостей (правомочностей), які складають зміст того чи іншого права, у межах, визначених законом [3, с. 102].

На думку З. Є. Александрової, для визначення терміна «здійснення права» потрібно використовувати саме слово «виконання», адже синонімом слова «виконання» є «здійснення», «перетворення чого-небудь» [8, с. 166].

Поняття «здійснення суб'єктивного цивільного права» є ще вужчим, оскільки безпосередньо стосується конкретного цивільного права та конкретного носія цього права або уповноваженої особи. Під «здійсненням суб'єктивного цивільного права» слід розуміти засноване на вільному волевиявленні виконання уповноваженою особою всіх або окремих правомочностей, які складають зміст конкретного цивільного права та мають форму активних чи пасивних дій у межах, визначених законом [3, с. 103].

Але право здійснення щодо фізичних осіб, які *безпосередньо беруть участь у створенні, трансфері*, хоча й закріплене в чинному законодавстві, однак тільки за *фізичними особами — підприємцями*.

Так, ст. 50 ЦК України визначає, що фізична особа з повною цивільною дієздатністю має право на здійснення підприємницької діяльності, а ст. 128 ГК України визнає громадянина суб'єктом господарювання у разі здійснення ним підприємницької діяльності за умови державної реєстрації його як підприємця [9, с.217].

На підтримку цієї думки враховуємо також п. 4 постанови Пленуму Верховного Суду України від 25.04.2003 р. № 3 «Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності» [10].

У «Критеріях для прийняття рішення при проходженні юридичними та фізичними особами акредитації на право здійснення посередницької діяльності у сфері трансферу технологій», що схвалені протокольним рішенням Державної комісії з питань акредитації фізичних та юридичних осіб на право проходження посередницької діяльності у сфері трансферу технологій від 04.12.2007 р. № 3 (далі — Критерії), йдеться і про фізичну особу, і про фізичну особу — підприємця [11].

А чи може фізична особа бути стороною за договором про трансфер технологій? Єдиним винятком у сфері трансферу технологій, згідно з яким фізична особа реалізує свої права, є створення спільних підприємств. Засновником (учасником) підприємства може бути фізична особи.

Отже, правовий аналіз законодавства про трансфер технологій свідчить про використання поняття «фізична особа» та «фізична особа — підприємець» [9, с. 220].

Якщо фізична особа бере участь у створенні, трансфері та застосуванні технології, надає необхідні послуги, то виникає запитання: хто може виступати в якості фізичної особи у сфері трансферу технологій?

Доходимо висновку, що, оскільки фізична особа бере участь у створенні та застосуванні технології, це може бути творець (автор). Творцем об'єкта інтелектуальної власності може бути будь-яка фізична особа незалежно від віку [12, с. 707]. Про що зазначається у ст. 421 ЦК України.

Суб'єктів права інтелектуальної власності, як правило, поділяють на дві групи. До першої належать творці інтелектуальної власності — тільки фізичні особи. Другу групу складають як фізичні, так і юридичні особи, які самі не

створювали об'єкти права інтелектуальної власності, але стали суб'єктами цього права в силу закону чи договору [13, с. 310].

Безпосередньо фізичною особою у сфері трансферу технологій може бути автор об'єкта трансферу технологій (зокрема, винахідник). Так, суб'єктами трансферу технологій на певних його етапах є: теоретик-винахідник (фундаментальна наука), дослідник-практик (прикладна наука), інвестор (дослідне виробництво і доробка технології), технолог-виробник (промислове виробництво), маркетолог-продавець (ринок).

На даний момент науковець — фізична особа не належить до самостійних учасників мережі трансферу технологій, маючи можливість бути залученим до неї тільки як працівник наукової організації чи навчального закладу.

До фізичних осіб, які безпосередньо беруть участь у трансфері технологій, можна віднести і патентного повіреного як особу, яка надає іншим особам, яких вона представляє, допомогу і послуги, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Також елементом структури трансферу технологій є клієнт Української інтегрованої системи трансферу технологій. Так, клієнтом мережі може стати будь-яка фізична особа, що є приватною особою, яка здійснює просування технологічної інформації та пошук технологічних партнерів.

Таким чином, фізичні особи як суб'єктами трансферу технологій можуть бути як фізична особа — підприємець, так і фізична особа, яка виступає як автор об'єкта трансферу технологій, патентний повірений тощо.

Список джерел:

1. Ожегов С. И. и Шведова Н. Ю. Толковый словарь русского языка: 80 000 слов и фразеологических выражений / Российская академия наук. Институт русского языка им. В. В. Виноградова. 4-е изд., дополненное. Москва. 2006. 944 с
2. Егорова Т. В. Словарь иностранных слов современного русского языка. Москва. Изд-во: Аделант. 2014. 800с
3. Сverdlichenko V. P. Здійснення і захист права на честь, гідність та ділову репутацію в умовах надзвичайного або воєнного стану: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2018. 219 с.